

7. Concise Statistical Yearbook of Poland 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://stat.gov.pl/en/topics/statistical-yearbooks/statistical-yearbooks/concise-statistical-yearbook-of-poland-2015,1,16.html>
8. Список країн Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
9. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют (середній за період) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=7693080
10. Динаміка середньомісячної заробітної плати за видами економічної діяльності у 2010–2014 роках [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Тоцкая Олеся. Анализ статистических показателей динамики заработной платы в Польше. В статье рассмотрены показатели среднемесячной начисленной заработной платы в Республике Польша за 2012–2014 гг. Проведено группирование видов экономической деятельности за двумя авторскими методиками: 1) в зависимости от размера ежемесячных доходов; 2) в зависимости от полученной рейтинговой позиции. Проанализированы данные по образованию. Сравниваются полученные результаты с аналогичными по Украине. Уровень оплаты труда поляков оказался высшим, чем украинцев. Наиболее высокооплачиваемыми сферами в соседней стране являются горнодобывающая промышленность и разработка карьеров, наименее оплачиваемыми – проживание и питание. Указано на целесообразности проведения аналогичных исследований по всем другим странам – соседям Украины: Российской Федерации, Республике Беларусь, Словацкой Республике, Венгрии, Румынии и Республике Молдова.

Ключевые слова: Республика Польша, заработная плата, вид экономической деятельности, группирования, образование.

Totska Olesia. Analysis of Statistical Indexes of Dynamics of Salary in Poland. In the article the indexes of the average monthly charged extra salary in Republic of Poland for 2012–2014 are considered. Grouping of types of economic activity after two authorial methodologies: 1) depending on the size of monthly profits; 2) depending on the got rating position, is conducted. Data about education are analysed. The got results with analogical in Ukraine are compared. The level of remuneration of labour of Poland appeared higher, than Ukrainians. The most high-paying sphere in a nearby country is mining and quarrying, the least pay – accommodation and catering. It is indicated on expediency of realization of analogical researches on all other toneighbours of Ukraine: Russian Federation, Republic of Belarus, Slovak Republic, Hungary, Romania and Republic of Moldova.

Key words: Republic of Poland, salary, type of economic activity, grouping, education.

УДК 336.201

Наталія Ткачук – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри фінансів та оподаткування Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Вплив податкового навантаження на діяльність суб'єктів господарювання в умовах реформування фінансової системи України

У статті розглянуто особливості формування податкового навантаження на діяльність суб'єктів господарювання в умовах реформування фінансової системи України. Досліджено поняття податкового навантаження та його стан в Україні. Проаналізовано динаміку рівня податкового навантаження в Україні й запропоновано рекомендації щодо оптимізації податкового навантаження суб'єктів господарювання.

Ключові слова: податкове навантаження, податкова система, рівень податкового навантаження, податкова політика держави.

Постановка наукової проблеми та її значення. Сьогодні українські підприємства вимушені функціонувати в складних умовах швидких змін, непередбачуваності, відсутності чітких орієнтирів розвитку. У такій ситуації стійкість підприємств до впливу внутрішніх і зовнішніх чинників навколишнього середовища стає одним із визначальних факторів їхнього економічного розвитку й стабільності.

Реалізація податкового регулювання на мікрорівні проявляється за допомогою зміни податкового навантаження на конкретних платників. Рівень податкового навантаження – один із найбільш вагомих зовнішніх чинників, що впливає на діяльність підприємств, а тому й потребує детального вивчення в умовах реформування фінансової системи України.

Тому питання визначення рівня податкового навантаження на підприємства є дуже складним для кожної держави. З одного боку, оподаткування підприємств – інструмент регулювання економіки, податки є тим джерелом надходження коштів до державного бюджету, без якого неможливо уявити життя процвітаючої й економічно розвиненої країни. З іншого боку, надмірне податкове навантаження – негативний фактор податкової політики держави, що заважає нормально функціонувати підприємствам, стримує їхню ділову активність і призводить до збитковості або тінізації діяльності. За недостатнього рівня податкового навантаження державний бюджет недоотримує кошти, а тому уряд держави не зможе ефективно та в повному обсязі виконувати свої функції. Визначення оптимального рівня податкового навантаження – досить складна проблема, яка лише загострюється в умовах реформування фінансової системи України.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Теоретичні засади та практичний інструментарій розрахунку податкового навантаження досліджено в наукових працях таких зарубіжних учених, як Д. Віддасін, Дж. Вілсон, О. М. Лібман, Д. Мітчел, О. І. Погорлецький, О. М. Пузін та ін. Досліджувану проблематику розкривають також праці вітчизняних науковців, серед яких – Т. А. Васильєва, О. М. Десятнюк, Ю. Б. Іванов, В. М. Кміть, А. І. Крисоватий, С. В. Леонов, Д. М. Серебрянський, О. О. Сунцова, С. В. Слухай, Т. В. Тучак, І. О. Цимбалюк, О. О. Чумакова та ін. Незважаючи на підвищений науковий інтерес до проблеми впливу податкового навантаження на діяльність суб'єктів господарювання та значну кількість наукових розробок у цьому напрямі, відсутній комплексний підхід до її розв'язання, зокрема щодо оптимізації податкового навантаження для суб'єктів господарювання в умовах реформування фінансової системи України.

Мета й завдання статті. Основна мета дослідження – систематизація наукових підходів до вивчення впливу податкового навантаження на діяльність суб'єктів господарювання в умовах реформування фінансової системи України. Для досягнення поставленої мети слід виконати такі завдання: систематизувати наукові дослідження сутності податкового навантаження; обґрунтувати тенденції зміни рівня податкового навантаження суб'єктів господарювання України та визначити його оптимальний рівень.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Насамперед, потрібно врахувати, яким чином кожен податок впливає на показники фінансово-господарської діяльності підприємства, а саме: на обсяг реалізації, собівартість продукції, прибуток, платоспроможність, фінансову стійкість, мобілізацію оборотних коштів підприємства (табл. 1).

Таблиця 1

Вплив податків на фінансово-господарську діяльність підприємства*

Податок	Характеристика впливу	Форма впливу
1	2	3
ПДВ	Варійований вплив залежно від галузі діяльності, товарів, що виробляються, фінансових можливостей покупців. Може негативно впливати на діяльність підприємства у разі застосування високих ставок, оскільки зростає лаг між сплатою податкового зобов'язання та податкового кредиту.	<ul style="list-style-type: none"> • загальне підвищення цін; • обмеження купівельної спроможності споживачів; • обмеження обсягу виробництва та реалізації продукції; • нагромадження нереалізованих товарів; • тимчасове відволікання оборотних коштів.
Акцизний податок	Опосередкований вплив, оскільки безпосередньо входить до вартості основної частини продукції підприємства й відшкодовується її покупцями.	
Мито й митні платежі		

Закінчення таблиці 1

1	2	3
Загальнодержавні та місцеві податки, які відносяться на витрати виробництва	Опосередкований вплив, оскільки тягар сплати переноситься на споживачів продукції.	<ul style="list-style-type: none"> • збільшення витрат на виробництво та кінцевої вартості продукції; • зменшення прибутку.
Єдиний соціальний внесок		<ul style="list-style-type: none"> • збільшення витрат на виробництво та зменшення прибутку; • збільшення кінцевої вартості продукції; • дестимуляційна функція щодо ФОП.
Податок на прибуток підприємств	Визначає виробничі можливості підприємства, вибір політики відтворення, напрями його розвитку	<ul style="list-style-type: none"> • прямиий розподіл прибутку; • пряма залежність між величиною податків та поточними витратами господарської діяльності.

*Джерело: розроблено автором на основі [2].

Складність функціонування податкової системи рельєфно виявляється при аналізі окремих податків, що справляють найбільший вплив на діяльність підприємств, зокрема податку на прибуток підприємств, ПДВ, відрахувань на соціальні заходи та податку на доходи фізичних осіб.

Критерієм оцінки впливу зазначених податків на діяльність підприємств може бути прибуток, що є основним власним джерелом фінансових ресурсів для розвитку виробництва. Податок на прибуток сплачується як частина від отриманого підприємством прибутку й тому має значний вплив на функціонування суб'єктів господарювання, адже при цьому зменшуються можливості розширеного відтворення.

Стосовно податку на додану вартість слід зазначити, що його вплив на діяльність підприємства великою мірою залежить від призначення товару й типу покупця. Якщо покупець використовує придбаний товар як засіб виробництва, а отже, має можливість відшкодувати суми ПДВ, що входять у ціну, із бюджету, то, найімовірніше, що ні підвищення, ні пониження ставок ПДВ не справлятимуть значного впливу на фінансовий стан продавця товару. Якщо покупець використовує придбаний товар як предмет споживання, а отже, не має можливості відносити суми ПДВ на розрахунки з бюджетом, то, очевидно, що ефект від зміни ставок ПДВ розглядатиметься між товаровиробником-продавцем і споживачем відповідно до особливостей еластичності попиту на цей товар.

Вплив на ефективність діяльності підприємств мають також збори на обов'язкове пенсійне та соціальне страхування. Ці збори впливають на діяльність підприємства опосередковано, оскільки вони включаються в собівартість продукції й перекладаються в складі ціни на населення. Економічним результатом є скорочення платоспроможного попиту кінцевого споживача, а отже, зменшення обсягу виробництва та зниження сукупного прибутку підприємства.

Для визначення величини податкового навантаження підприємств використовують як абсолютні, так і відносні показники. Абсолютними показниками є сума всіх податків і зборів, які підлягають сплаті до бюджетів та цільових фондів за звітний період, і величина окремих податків та зборів, зокрема податку на прибуток підприємств, податку на доходи фізичних осіб, податку на додану вартість, єдиного соціального внеску тощо.

Однак розрахунок величини абсолютного податкового тиску не дає повного уявлення про ступінь впливу сукупності податків і зборів на результати діяльності підприємства. Тому поряд із показниками абсолютного податкового тиску розраховуються показники відносного податкового тиску, що включають аналіз структури загального податкового тиску на підприємство, аналіз зовнішніх аналітичних коефіцієнтів податкового тиску, аналіз внутрішніх аналітичних коефіцієнтів податкового тиску, специфічних для конкретної галузі економіки. Ці показники достатньо повно характеризують вплив на кінцеві результати діяльності підприємства [1].

Комплекс відносних показників, які використовують при аналізі податкового навантаження, представлений нами в табл. 2.

Таблиця 2

Відносні показники податкового навантаження*

№ з/п	Показник	Розрахунок	Економічний зміст
1	2	3	4
1. Загальне податкове навантаження			
1.1	Рівень ефективності оподаткування	$ЕСП=Пзаг/БП$	Показує відношення загального обсягу податкових відрахувань до бази оподаткування
1.2	Рівень податкомісткості реалізованої продукції (податкоспроможності підприємства)	$КВР=Пзаг/ВР$	Визначає питому вагу загальних податкових платежів, які здійснює підприємство в бюджет із суми виручки від реалізації
1.3	Рівень податкового навантаження доходів	$ПНд=Пзаг/Д$	Визначає частку всіх податків і зборів у доходах суб'єкта господарювання
1.4	Рівень податкового навантаження витрат	$ПНв=Пзаг/В$	Частка всіх податків і зборів у витратах суб'єкта господарювання
1.5	Рівень податкового навантаження прибутку	$ПНп=Пзаг/П$	Частка всіх податків і зборів у прибутку суб'єкта господарювання
1.6	Дохід на 1 гривню сплачених податків	$Дп=Д/Пзаг$	Показник обернений до коефіцієнта податкового навантаження доходів
2. Податкове навантаження з податку на додану вартість			
2.1	Коефіцієнт податкового навантаження доходів із ПДВ	$ПНД_{ПДВ}=(ПЗ-ПК)/Д$	Частка ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету в загальній сумі доходів
2.2	Коефіцієнт податкового навантаження витрат із ПДВ	$ПНВ_{ПДВ}=(ПЗ-ПК)/В$	Частка ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету в загальній сумі витрат
2.3	Коефіцієнт податкового навантаження витрат від реалізації продукції із ПДВ	$ПНВР_{ПДВ}=(ПЗ-ПК)/ВР$	Частка ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету у витраті від реалізації продукції
3. Податкове навантаження з податку на доходи фізичних осіб			
3.1	Коефіцієнт податкового навантаження витрат із ПДФО	$ПНВ_{ПДФО}=ПДФО/В$	Частка податку з доходів фізичних осіб у загальній сумі витрат суб'єкта господарювання
4. Податкове навантаження з податку на прибуток підприємств			
4.1	Коефіцієнт податкового навантаження доходів із ПнП	$ПНД_{ПнП}=ПнП/Д$	Частка нарахованого податку на прибуток підприємств у доходах суб'єкта господарювання
4.2	Коефіцієнт податкового навантаження витрат із ПнП	$ПНВ_{ПнП}=ПнП/В$	Частка нарахованого податку на прибуток підприємств у витратах суб'єкта господарювання
4.3	Коефіцієнт податкового навантаження прибутку із ПнП	$ПНП_{ПнП}=ПнП/П$	Рівень оподаткування прибутку суб'єкта господарювання

*Джерело: розроблено автором на основі [6].

Податок на прибуток підприємств підлягає обов'язковому врахуванню при визначенні податкового навантаження суб'єкта підприємницької діяльності, адже він є його безпосереднім платником. Отже, одне із головних завдань податкового аналізу – визначення рівня податкового навантаження для ефективного впливу держави на економіку за допомогою механізмів податкового регулювання. Для цього використовують комплекс показників, а саме: загальне податкове навантаження, податкове навантаження з ПнП, податкове навантаження з ПДВ, податкове навантаження з ПДФО.

Одним із головних завдань управління в конкурентному ринковому середовищі є виявлення причин банкрутства й розробка контрзаходів, спрямованих на подолання негативних тенденцій.

Найбільш поширеним у спеціалізованій економічній літературі моделями прогнозування банкрутства є моделі Альтмана, Бівера та інших авторів, які являють собою моделі обробки вхідної інформаційної бази на основі розрахунку інтегрального показника фінансового стану підприємства – об'єкта дослідження.

Щоб визначити ефективність оподаткування, установлення рівня податкового навантаження проводитимемо за третім методом (табл. 3).

Потрібно відзначити, що рівень податкового навантаження в Україні за останні роки постійно змінювався. Якщо аналізувати тенденцію за 2012–2014 рр, то очевидно, що відбувалося зменшення бюджетного податкового навантаження. Так, у 2012 р. податкове навантаження досягло найвищого рівня – 25,6 %, але у 2013 р. воно зменшилося до 24,3 %, а у 2014 – до 23,5 %. Однак, як свідчать розрахунки, найнижчий рівень бюджетного податкового навантаження спостерігали у 2010 р. (21,6 %).

Таблиця 3

Динаміка податкового навантаження в Україні*

Показник	Рік				
	2010	2011	2012	2013	2014
Податкові надходження до Зведеного бюджету України, млн грн	234 448	334 692	360 567	353 968	367 512
ВВП (у фактичних цінах, млн грн)	1 082 569	1 316 600	1 408 889	1 454 931	1 566 728
Бюджетне податкове навантаження, у т. ч:	21,6	25,4	25,6	24,3	23,5
• податок на доходи фізичних осіб	4,7	4,6	4,8	5,0	4,8
• податок на прибуток	3,7	4,2	4,6	4,2	3,6
• підприємств					
• податок на додану вартість	7,9	10,0	10,0	9,8	9,6
• акцизний податок	2,6	2,6	2,7	2,5	2,9
• ввізне мито	0,8	0,8	0,9	0,9	0,8
• рентна плата	0,9	1,3	0,9	0,1	0,1
• інші податки	1,0	1,9	1,7	1,8	1,7
Власні доходи пенсійного фонду	119 343	139 056	163 635	168 622	166 928
Податкове навантаження на працю, %	11,0	10,6	11,6	11,6	10,7
Загальний коефіцієнт податкового навантаження, %	32,6	36	37,2	35,9	34,2

*Джерело: розраховано за даними [3, 4].

На сьогодні в Україні немає резервів зниження сукупного рівня податкового навантаження, проте доцільний пошук резервів його перерозподілу щодо як суб'єктів, так і об'єктів оподаткування. Для об'єктивної оцінки податкового навантаження доцільно враховувати перерозподіл податкового навантаження в межах об'єктів оподаткування.

Як бачимо, серед інших видів податкових платежів найбільший податковий тиск здійснює податок на додану вартість (податкове навантаження з ПДВ за 2011–2012 рр. становило 10,0 %), потім – податок на доходи фізичних осіб (4,8 %) і податок на прибуток підприємств (4,1 %). Найменший податковий тиск здійснює рентна плата (0,7 %).

Розрахований показник не враховує тиск, спричинений так званими «податками на працю» – внесками до соціальних фондів, які з прийняттям Податкового кодексу були віднесені до неподаткових платежів. Внесок податків у податкове навантаження свідчить про те, що податки на працю формують близько 11 % загального податкового навантаження та здійснюють значний податковий тиск.

Загалом, середнє значення загального коефіцієнта податкового навантаження протягом досліджуваного періоду становило 35,2 %.

Розрахований нами за обраною методикою показник податкового навантаження дещо відрізняється від результатів, оприлюднених Світовим банком у щорічному аналізі податкових систем країн світу. Так,

згідно з розрахунками Світового банку, рівень податкового навантаження в Україні становить 55,9 %, тобто рівень податкового навантаження у 34,2 % занижений.

Динаміку податкового навантаження зображено на рис. 1

Рис. 1. Динаміка податкового навантаження на економіку України

*Розроблено автором на основі джерел: [3; 4].

Тепер порівнюємо показник податкового навантаження з аналогічним показником країн із розвинутою ринковою економікою (табл. 4). Як свідчать дані таблиці, найменші рівні податкового навантаження характерні для Данії та Канади. Порівнюючи показник податкового навантаження України з державами з розвинутою ринковою економікою, можемо побачити, що цей показник у нашій країні досить високий.

Таблиця 4

Податкове навантаження в Україні та країнах світу*

Країна	Податкове навантаження (Total Tax Rate)*, %	Порівняно з Україною, %
	2014 р.	
Канада	26,9	-29
Данія	27,7	-28,2
Швейцарія	30,2	-25,7
Великобританія	35,5	-20,4
Іспанія	38,7	-17,2
Фінляндія	40,6	-15,3
Польща	43,8	-12,1
США	46,7	-9,2
Чехія	49,2	-6,7
Японія	50,0	-5,9
Швеція	53,0	-2,9
Україна	55,9	-
Бельгія	57,7	1,8
Китай	63,7	7,8
Франція	65,7	9,8
Італія	68,3	12,4

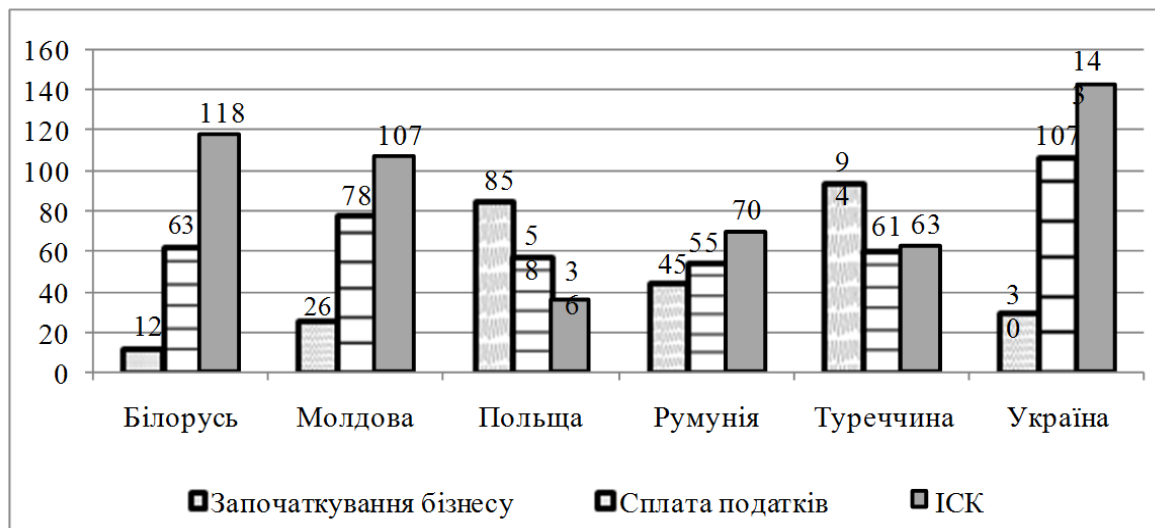
*Джерело: [5].

Тому зниження податкового навантаження – необхідна умова виходу України з економічної кризи, що приведе до формування низки позитивних зрушень в економічній і податковій сферах.

Аналіз літературних джерел свідчить, що рівень податкового навантаження в країні обумовлює рівень підприємницької активності й ступінь рентабельності діяльності.

Дослідження Світового банку та Міжнародної фінансової корпорації, викладені в доповіді «Ведення бізнесу-2015», указують на недостатність використання державою податкових стимулів для розвитку підприємницької діяльності.

На рис. 2 порівнюються деякі показники рейтингу легкості ведення бізнесу Doing Business та Індекс сприйняття корупції (ІСК) в Україні й сусідніх країнах.

Рис. 2. Рейтинг показників легкості ведення бізнесу
(вимірюється в коефіцієнтах: чим вищий стовпчик, тим гірший показник)

*Джерело: [5].

У доповіді Світового банку зазначено, що Україна за умовами ведення бізнесу в рейтингу 189 країн світу піднялася на 16 позицій протягом 2014–2015 рр. У 2014 р. Україна займала 112 місце, а у 2015 р. – уже 96-те. А за рейтингом оподаткування Україна піднялася на 49 позицій із 157 місця у 2014 р. до 108-го у 2015 р.

Отож, що за такими показниками, як «започаткування бізнесу» та «сплата податків», Україна зіставна з країнами Східної Європи й Туреччиною, але індекс сприйняття корупції в нас значно вищий. На нашу думку, система оподаткування суттєво впливає на показник ІСК.

Податкові платежі мають безпосередній об'єктивний вплив на рівень прибутковості підприємств. Оскільки підприємство прагне збільшити свій чистий прибуток, то керівник намагається послабити дію податків, змінюючи, якщо це можливо, відповідним чином діяльність підприємства. Це й визначає вплив податків на результат економічної діяльності підприємства. Якщо сума податків перевищує деякий допустимий рівень, який залежить від економічної ефективності підприємства, форми власності та податкових ставок, то настає зупинка розвитку.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Проаналізувавши чинну систему оподаткування в Україні, можна зробити висновок, що вона є досить недосконалою й суперечливою.

Показник податкового навантаження, розрахований за різними методиками, дещо відрізняється, однак дає підставу зробити загальний висновок про низьку сприятливість податкової системи для розвитку бізнесу та надто обтяжливе оподаткування факторів виробництва – капіталу й праці. Порівняно з розвинутими країнами, показник податкового навантаження в нашій державі є середнім, тоді як громіздкість системи обов'язкових платежів і складність адміністрування податків та зборів негативно впливає на підприємництво й інвестиційну активність і, як наслідок, призводить до зменшення сукупних податкових надходжень. Податкове навантаження має бути оптимальним, що б давало можливість не лише розвивати економічні процеси, але й укладати вивільнені кошти в розширення виробництва та стимулювання інвестиційних процесів в Україні.

При цьому важливо застосовувати комплексний підхід, що уможливить не лише вдосконалити інструменти податкового регулювання, а й структурувати їх застосування в часі. Також важливий напрям податкового регулювання в галузі підвищення дохідного потенціалу податкової системи України – оптимізація чинної системи податкових пільг. Першочергове завдання – запровадження новітніх методів

боротьби з ухилянням від оподаткування, які повинні забезпечити, з одного боку, зменшення втручання фіскальних органів у діяльність підприємств, з іншого – гарантувати належний рівень податкової дисципліни.

Ураховуючи загальносвітову тенденцію гармонізації податкових систем різних країн та потенційну можливість інтеграції України у світову економічну спільноту, питання реформування податкового законодавства згідно з принципами, прийнятими країнами з ринковою економікою, повинні опрацьовуватися вже сьогодні. Україна перебуває на етапі формування ринкових відносин і створення конкурентоспроможної моделі податкової системи. Саме тому розкриття набутого позитивного практичного досвіду зарубіжних країн і теоретичних знань зарубіжних економістів у сфері оподаткування сприятиме покращенню макро- й мікроекономічної ситуації в нашій країні.

Джерела та література

1. Богославець Т. І. Аналіз податкового навантаження та його вплив на кінцеві результати діяльності суб'єкта господарювання / Т. І. Богославець [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
2. Лемішовська О. С. Роль та значення податкової політики у сучасних умовах / О. С. Лемішовська // Науковий вісник НЛТУУ. – 2005. – № 15 (4). – С. 243–247.
3. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.
5. Офіційний сайт проекту «Ведення бізнесу 2015» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://russian.doingbusiness.org/data/exploreeconomic>.
6. Ткачик Л. П. Методика проведення податкового аналізу суб'єктами підприємництва / Л. П. Ткачик // Потенціал стійкого розвитку та фінансова безпека соціально-економічних систем : матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф. – м. Сімферополь – смт Гурзуф, 17–18 жовт. 2013 р. – С. 81–84.

Ткачук Наталя. Влияние налоговой нагрузки на деятельность субъектов хозяйствования в условиях реформирования финансовой системы Украины. В статье рассмотрены особенности формирования налоговой нагрузки на деятельность субъектов хозяйствования в условиях реформирования финансовой системы Украины. Исследуется понятие налоговой нагрузки и его состояние в Украине. Проанализирована динамика уровня налоговой нагрузки в Украине и предложены рекомендации по оптимизации налоговой нагрузки субъектов хозяйствования.

Ключевые слова: налоговая нагрузка, налоговая система, уровень налоговой нагрузки, налоговая политика государства.

Tkachuk Nataliya. The Impact of the Tax Burden on Activities of Economic Entities in Terms of Reforming the Financial System of Ukraine. In the article the features of formation of the tax burden on activities of economic entities in terms of reforming the financial system of Ukraine. The concept of the tax burden and its status in Ukraine. The dynamics of the amount tax burden in Ukraine and provide recommendations for optimizing the tax burden on businesses.

Key words: tax burden, tax system, the amount of the tax burden, tax policy.